

Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Afet Bilinç Düzeylerinin Belirlenmesi

Measuring Disaster Awareness Levels of Faculty of Health Sciences Students

Mehtap ARAS¹, Ahmet MUMCU², Tuba KARABEY³

¹ Doktor Öğretim Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi-Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bilim Dalı, Tokat, 0000-0003-1194-8123

² Doktor Öğretim Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi-Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bilim Dalı, Tokat, 0000-0001-6610-5073

³ Doktor Öğretim Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi-Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bilim Dalı, Tokat, 0000-0002-2334-6560

ÖZET

Amaç: Sağlık bilimleri fakültelerinde öğrencilerinin afet bilinci düzeylerinin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örnekleme yöntemi kolayda örneklemedir. Veriler, anket yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırma evrenini bir devlet üniversitesinin Sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilere demografik soruların yanı sıra öğrencilere afet bilinç düzeylerini ölçmek üzere 8 ifade yöneltilmiştir. Araştırma verileri SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin 127'si kadın, 42'si erkektir. Öğrencilerin 110'u acil yardım ve afet yönetimi, 24'ü ebelik, 19'u hemşirelik, 11'i fizyoterapi ve rehabilitasyon, 5'i beslenme ve diyetetik bölümü öğrencisidir. Araştırma sonucunda kadın öğrencilerin afet bilinç düzeylerinin erkek öğrencilerin afet bilincine göre daha yüksek seviyede olduğu, bölümler arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı, sınıf düzeyinde anlamlı bir farkın olmadığı ve afet bilinçlerinin deprem tecrübelerine göre anlamlı bir fark göstermediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sonuç: Sağlık bilimleri fakültelerinde öğrencilerinin afet bilinci düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda üniversitelerde acil durum ve afet yönetimi ile ilgili bilgilendirici ve bilinçlendirici eğitim programlarının düzenlenmesi, görsel afişlerin, simülasyonların kullanılması ve afete hazırlık amaçlı tatbikatların yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Afet, Afet farkındalığı, Öğrenci, Sağlık bilimleri

ABSTRACT

Purpose: To determine the disaster awareness levels of students studying in health sciences faculties.

Materials and Methods: The sampling method of the research is convenience sampling. The data were obtained by the survey method. The population of the research consists of students studying at the Faculty of Health Sciences of a state university. In addition to demographic questions, students studying at the Faculty of Health Sciences were asked 8 statements to measure their disaster awareness levels. Research data were analyzed with SPSS 22.0 program.

Results: Of the students participating in the study, 127 were female and 42 were male. 110 of the students are emergency aid and disaster management, 24 midwifery, 19 nursing, 11 physiotherapy and rehabilitation, 5 nutrition and dietetics students. As a result of the research, it was concluded that the disaster awareness level of female students was higher than that of male students, there was no significant difference between departments, there was no significant difference in class level and disaster awareness did not show a significant difference according to earthquake experiences.

Conclusion: It was concluded that the level of disaster awareness of the students in faculties of health sciences is high. In this context, it is recommended to organize informative and awareness-raising education programs on emergency and disaster management, to use visual posters, simulators, and to conduct drills for disaster preparedness.

Keywords: Disaster awareness, Health sciences, Natural disaster, Students,

Sorumlu yazar:

Ahmet Mumcu, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi- Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Tokat, ahmet.mumcu@gop.edu.tr

Başvuru/Submitted: 23.08.2021 **Kabul/Accepted:** 19.09.2021

Cite this article as: Aras M, Mumcu A, Karabey T. Measuring Disaster Awareness Levels of Faculty of Health Sciences Students. *J TOGU Heal Sci* 2021;1(2):40-49.

Giriş

Afet, bir topluluğa büyük çapta zarar verebilecek ve toparlanma yeteneğini engelleyebilecek bir krizdir (1,2). Ayrıca doğal afetler, beklenmedik ve aniden gelişen, toplumlara, ekonomik, sosyo-ekonomik ve politik koşullarını olumsuz yönde etkileyen ve dış yardım gerektiren doğal ve sosyal olaylar olarak tanımlanabilir (3,4,5). Afetler, doğal ve insan kaynaklı afetler olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Doğal afetler de kendi içinde yavaş gelişen ve ani gelişen afetler olarak ikiye ayrılır. Yavaş gelişen doğal afetlere kuraklık, kıtlık ve şiddetli soğuklar örnek verilebilir. Ani gelişen doğal kaynaklı afetlere ise başta deprem olmak üzere, sel, su taşkını, çığ, fırtına, hortum, tsunami, toprak kayması, yangın örnek verilebilir. İnsan kaynaklı afetler ise, kimyasal, biyolojik, radyolojik, nükleer (KBRN) kazalar, endüstriyel kazalar, taşımacılıktan meydana gelen kazalar ve göçmen kaynaklı yaşanan olaylar olarak sıralanabilir (1).

İnsanlığın doğal kaynaklı afetlerle mücadelesi binlerce yıldır süregelen bir durumdur. Özellikle sanayi devriminden sonra şehirleşmenin hızlı ve kontrolsüz artması doğal kaynaklı afetlere karşı insanoğlunu daha da savunmasız bırakmıştır. Fakat teknolojinin gelişmesi ile doğal kaynaklı afetlerle mücadelede önemli bir yol kat edilmiştir. Türkiye coğrafi özelliklerinden dolayı doğal kaynaklı afetlerin yaşandığı ve yaşama potansiyeli olan bir ülkedir. Fakat bu alanda uzmanlaşmış ve yetişmiş insan kaynağı sayısı oldukça azdır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın 2020 yılında yayınladığı "Afet Yönetimi Kapsamında 2019 Yılına Bakış ve Doğa Kaynaklı Olay İstatistikleri" verilerine göre; Türkiye, dünyadaki en etkin deprem kuşaklarından biri olan Akdeniz-Alp-Himalaya kuşağı üzerindedir ve dünyadaki depremlerin yaklaşık yüzde yirmisi bu kuşak üzerinde gerçekleşir. Türkiye'de ise ortalama olarak beş yılda bir yıkıcı bir deprem meydana gelmektedir. Yine bu istatistiklere göre Türkiye'de en fazla yaşanan doğal kaynaklı afet depremdir ve 1900- 2019 yılları arasında en az 5,0 büyüklüğünde 1.796 deprem yaşanmıştır. Ülkemizde oluşabilecek diğer doğal kaynaklı afetler de sırasıyla heyelan/kaya düşmesi, sel/su baskını ve çığdır (6). Sadece 2019 yılında ülkede meydana gelen sel/su baskını sayısı 499'dur ve aynı yıl 10 çığ düşmesi yaşanmıştır. Afet Yönetim ve Karar Destek Sistemi'nden (AYDES) alınan verilere göre 2020 yılında büyüklüğü 4,0'ın üzerinde olan deprem sayısı 321'dir. Sel/su baskını sayısı 177 ve 107 heyelan yaşanmıştır. İstatistiki verilere bakıldığında Türkiye'nin sıklıkla doğal kaynaklı afet yaşadığını söylemek mümkündür (7).

Acil durum ve afet yönetimi literatürü bu durumlara karşı önceden plan yapmanın yeterli olmadığı, söz konusu plandan etkileenecek olan herkesin uygulama sürecini çok iyi anlaması

gerektiğini vurgulamaktadır (8,9,10). Bu nedenle acil ve afet durumlarında planın bir parçası olan ve sürece dâhil olan sağlık çalışanlarının da bu bilinç ve farkındalıklarının yüksek olması beklenmektedir. Elbette afet bilinci, uluslararası çapta ve herkesin sahip olması gereken bir bilinç ve farkındalıktır.

Afet, multidisipliner çalışmayı gerektiren olağanüstü durumdur. Afet konusunda uzmanlaşmış insan kaynağının yanı sıra sağlık çalışanları da sürecin önemli bir parçasıdır. Bu nedenle afet alanında uzmanlaşmış insan kaynağının yanı sıra bu sürece en fazla katkı sağlayacak bir diğer meslek grubu da sağlık çalışanlarıdır. Bu çalışma da doğal kaynaklı bir afet durumunda afete en ön safhada müdahale edecek olan geleceğin sağlık lisansiyerlerinin, olası bir afet durumunda kendilerini bireysel olarak afetten koruma bilincine sahip olup olmadıkları, afet bilinç düzeyleri ile test edilecektir. Çalışma ulusal yazında yapılan sayılı araştırmalardan biridir. Araştırma hem konusu hem de örnekleme itibari ile önem arz etmektedir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin afet farkındalıklarını ortaya koymayı ve öğrencilerin afet bilinçlerinin demografik özelliklerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırma hipotezleri aşağıda belirlenmiştir.

Araştırma Hipotezleri

H1: Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinçleri cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

H2: Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinçleri eğitim aldıkları bölüme göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

H3: Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinçleri eğitim aldıkları sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

H4: Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinçleri deprem tecrübelerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Sağlık Bilimleri Fakültesinin 2020-2021 akademik yılında aktif kayıtlı öğrenci sayısı 1354’dür. Bölüm bazında öğrenci sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrenci Sayıları

Bölüm	Öğrenci Sayısı
Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü	142
Beslenme ve Diyetetik Bölümü	81
Ebelik Bölümü	349
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü	245
Hemşirelik Bölümü	537
Toplam	1354

Araştırmanın örnekleme yöntemi kolayda örneklemedir. Kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenen 169 sağlık bilimleri fakültesi öğrencisinden araştırma verileri elde edilmiştir. Araştırma örnekleminin 127’si kadın, 42’si erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 110’u acil yardım ve afet yönetimi, 24’ü ebelik, 19’u hemşirelik, 11’i fizyoterapi ve rehabilitasyon, 5’i beslenme ve diyetetik bölümü öğrencisidir. Öğrencilerin 49’u birinci sınıf, 54’ü ikinci sınıf, 46’sı üçüncü sınıf, 20’si son sınıf öğrencisidir. Örnekleme alan 169 öğrenciden 86’sı en az bir kez deprem yaşadığını ifade etmiştir.

Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Araştırma verileri, anket yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmada öğrencilere ilk başta yaş, cinsiyet, bölüm gibi demografik sorular yöneltilmiştir. Bununla birlikte daha önceden deprem yaşamış olup olmadıkları, depremde bir yakını kaybedip kaybetmedikleri ve son olarak deprem yaşayan bir yakını olup olmadığı da sorulmuştur. Çalışmada, Dikmenli, Yakar ve Konca (2018) tarafından geliştirilen afet farkındalık ölçeğinin “yanlış afet bilinci” ifadeleri kullanılmıştır (11). Çalışmanın araştırma sorusu ve hipotezlerinin ölçümünde bu boyuta ait ifadelerinin yeterli olması nedeniyle ölçeğin sadece bu boyutu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçek ifadeleri 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçekte yer alan tüm ifadeler olumsuz anlam içermektedir. İlk olarak araştırma ölçeğine geçerlilik analizi yapılmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi (afa) sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,88, Barlett testi ($\chi^2:506,45$; $p<0,001$) olarak tespit edilmiştir. KMO değerinin 0,60’tan büyük olması ve Barlett testinin anlamlı olması verilerin faktör analizine uygun olduğunu

göstermektedir. Yapılan faktör analizi neticesinde ölçeğin tek faktörlü bir yapı ortaya koyduğu tespit edilmiştir. Ölçek maddelerine ait faktör yüklerinin 0,583 ile 0,851 değerleri arasında olduğu belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra ölçeğe güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik analizi neticesinde Croanbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,855 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç, ölçeğin yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışma için Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kuruluna başvurularak 11.08.2021 tarih 7 numaralı oturum ve 01 karar sayısı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerin analizi SPSS 22.0 programı ile yapılmıştır. Verilerin analizinde t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırma hipotezlerine ilişkin analizlere geçmeden önce ölçek maddelerine ait ortalama, standart sapma ve frekans değerleri Tablo 2’de sunulmuştur. Ölçek ifadelerine verilen cevaplarda, 5’li Likert tipi ölçeğe göre; 1 “Kesinlikle Katılmıyorum”, 2 “Katılmıyorum”, 3 “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” 4 “Katılıyorum” ve 5 “Kesinlikle Katılıyorum” ifade etmektedir.

Tablo 2. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Afet Bilinçlerine Ait Bulgular

Ölçek İfadeleri	1	2	3	4	5	\bar{X}	S
1.Bir afetten zarar görmek kaderimde varsa, tedbirli davranmak gereksizdir.	125	29	7	3	5	1,42	0,89
2. Deprem sırasında “çök-kapan-tutun” yöntemini uygulamayı zaman kaybı olarak görüyorum.	124	27	11	2	5	1,44	0,89
3. Afetlerin yıkıcı etkisini azaltmak mümkün değildir.	102	41	13	6	7	1,66	1,04
4. Doğal afet kavramı bana sadece depremi çağrıştırıyor.	107	38	14	3	7	1,60	1,00
5. Afet eğitimi tüm bireyler için gerekli değildir.	138	13	5	4	9	1,42	1,04
6.Alınması gereken önlemlerden ziyade afetin sonuçlarını konuşmak daha doğrudur.	122	27	9	6	5	1,49	0,96
7.Kaderde varsa afetlerden kaçmak mümkün değildir.	94	40	20	5	10	1,79	1,13
8.Tahliye anında elektrik, su ve doğalgaz vanalarının kapatılması çok zaman kaybettirir.	93	43	20	5	8	1,76	1,08
Yanlış Afet Bilinci						1,57	,71

Araştırma hipotezlerinin testine ilişkin analizlere geçilmeden önce ölçekte yer alan ters kodlu tüm ifadeler düzeltilmiştir. Bu durum araştırma bulgularına ilişkin analizlerin doğru afet bilinci üzerinden gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Sağlık bilimler fakültesi öğrencilerinin doğru afet bilincine ilişkin ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri Tablo 3’ de sunulmuştur.

Tablo 3. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Doğru Afet Bilinçlerine Ait Bulgular

Değişken	\bar{X}	S	Min.	Max.
SBF Öğrencilerinin Doğru Afet Bilinci	4,42	,71	1	5

Yapılan bu işlemten sonra araştırma hipotezlerinin testine geçilmiştir. Araştırmada sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinçlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla *t* testi yapılmıştır. Yapılan *t* testi sonucunda anlamlı bir farklılık olduğu (*t*: 2,017; *p*:0,049) tespit edilmiştir. Afet bilinç düzeyleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasındaki anlamlı farklılıkların tespitine yönelik analiz sonuçları Tablo 4’ de gösterilmektedir.

Tablo 4. Afet Bilinç Düzeyleri ve Cinsiyet Durumuna İlişkin *t* Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	n	\bar{X}	S	<i>t</i>	<i>p</i>
Afet Bilinci	1.Kadın	127	4,49	,62	2,017	,049*
	2.Erkek	42	4,19	,89		

**p*<0,05

Tablo 4’ den elde edilen verilere bakıldığında kadın öğrencilerin afet bilinç düzeylerinin erkek öğrencilerin afet bilincine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. H1 desteklenmektedir.

Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinçlerinin eğitim aldıkları bölüme göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla ANOVA çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin eğitim aldığı bölümler arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı (*F*: 1,320; *p*: 0,265) tespit edilmiştir. H2 desteklenmemektedir.

Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilincinin eğitim aldıkları sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için ANOVA çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda (*F*: 1,619; *p*: 0,187) olarak tespit edilmiştir. Model istatistiksel olarak anlamsızdır. H3 desteklenmemektedir.

Son olarak araştırmada sağlık bilimleri fakóltesi öğrencilerinin afet bilinçlerinin deprem tecrübelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla t testi yapılmıştır. Yapılan t testi sonucunda anlamlı bir farklılık olmadığı ($t: 1,559$; $p: 0,121$) tespit edilmiştir. H4 desteklenmemektedir.

Tartışma ve Sonuç

Türkiye'de doğal kaynaklı afetlere karşı önleme alma ve halk bilinci sağlama 1999 Kocaeli ve Düzce depremlerinden sonra gündeme gelen bir konu olmuştur. Bu noktada gösterilen faaliyetlerin motivasyon kaynağı, Türk tarihinde ilk kez afetlerin azaltılmasının sadece devletin değil tüm paydaşların sorumlu olarak görölmesidir. Bu nedenle, farkındalık kampanyaları, halkın katılımı, gönüllölük ve depreme karşı bireysel kapasitenin artırılması, dirençli topluluklar inşa etmede yeni bir başlangıç yapmak için önemli konuları haline gelmiştir (12).

Toplumun önemli bir bölümü olan ve gelecekte yaşayabileceğimi bir doğal kaynaklı afette görev alabilecek Sağlık bilimleri fakóltesi öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmamızda öğrencilerin afet bilinç düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Yıkıcı depremler ve diğer afetler büyük can ve mal kaybına yol açmaktadır. Can ve mal kaybını en aza indirmek için afet öncesi hazırlık çalışmaları yapılması gerekir (12). Hazırlık alışmaları içerisinde en önemlisi ise temel afet bilincinin oluşması için verilen eğitimlerdir. Afetleri önlemek mümkün olmasa da meydana gelebilecek herhangi bir doğal ya da insan kaynaklı afete karşı hazırlıklı olmak mümkündür (13). Afete hazır olmak için eğitim ile bireyden başlanarak topluma ulaşılmalıdır (14). Bu bağlamda sağlık bilimleri fakóltesi öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin yüksek olması oldukça sevindirici ve önemlidir.

Öğrencilerin bilinç düzeylerinin yüksek olmasıyla birlikte depreme ilişkin kaderci bakış açısını ölçen yedi numaralı ölçek ifadesi ile tahliye anında alınması gereken önlemleri ölçen sekiz numaralı ölçek ifadesinin ortalama değerlerinin diğer ifadelerden farklılaşarak daha düşük düzeylerde yer aldığı görölmemektedir. Bu durum belirli ölçüde depreme ve onun sonuçlarına yönelik geliştirdiğimiz kaderci bakış açısı ile gerekli önlemlerin alınmasında zafiyetler oluşturabileceğini göstermektedir. Ayrıca tahliye anında elektrik, su ve doğalgaz vanalarının kapatılmasının öneminin tam anlamıyla kavranmadığı ifade edilebilir.

Çalışma sonuçlarına göre kadın öğrencilerin afet bilinç düzeylerinin erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde Ayvazoğlu ve ark., (2020) öğrencilerin afet risk algı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık olduğu

ve kadın grubunun risk algı düzeylerinin erkek grubundan daha yüksek olduğu saptanmıştır (15). Yine Ertuğrul ve Damla Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmalarında kadınların genel afete hazırlık inancı puan ortalamasının erkeklere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonuçlarımız literatürle paralellik göstermektedir (16).

Çalışmamızda sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinçlerinin deprem tecrübelerine göre anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Literatür incelendiğinde Mızrak ve Aslan, (2020), üniversite öğrencilerinin afet risk algısı konusunda yaptığı çalışmada afet deneyiminin afet risk algısı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını saptamıştır. Bu bağlamda çalışma sonuçlarımız literatürü desteklemektedir (17).

Türkiye afetlerle iç içe olan bir ülke olarak öğrencilerin afet bilincini geliştirebilmek amacıyla müfredata uygulamalı afet bilinci dersi eklenmesi önerilmektedir. Yine öğrencilerin yüksek düzeyde afet bilinci kazandırabilmek için bu konuda gönüllü olarak çalışan sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışabilmeleri için öğrencilerin bu kuruluşlarla iş birliğini artırmak için fırsatlar sağlanabilir. Üniversitelerde acil durum ve afet yönetimi ile ilgili bilgilendirici ve bilinçlendirici eğitim programlarının düzenlenmesi, görsel afişlerin, simülasyonların kullanılması ve afete hazırlık amaçlı tatbikatların yapılması önerilmektedir. Bir başka üzerinde durulması gereken konu afet gönüllüleridir. Türkiye’de genç nüfusun önemli bir çoğunluğunu oluşturan üniversite öğrencilerinin afet gönüllüsü olarak çalışmaları oldukça önemli ve değerlidir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

İzinler: Çalışma için Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kuruluna başvurularak 11.08.2021 tarih 7 numaralı oturum ve 01 karar sayısı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Yazar Katkıları: Planlama: MA, AM, TK; Literatür tarama: MA, AM, TK; Yazım: MA, AM, TK; Yorumlama: MA, AM, TK; Dergiye gönderme: MA, AM, TK

Kaynakça

1. Boin A, Stern E & Sundelius B. The politics of crisis management: Public leadership under pressure. Cambridge University Press; 2016.
2. Dyb G, Jensen TK, Nygaard , Ekeberg Ø, Diseths TH, Wentzel-Larsen T & Thoresen S. Post-traumatic stress reactions in survivors of the 2011 massacre on Utøya Island, Norway. *The British Journal of Psychiatry*. 2014;204: 361–367.
3. Akar S. Doğal Afetlerin Kamu Maliyesi ve Makro Ekonomiye Etkileri: Türkiye Değerlendirmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 2013;21:185-206.
4. Ogbanga MM. Impacts of flooding disaster on housing and health in two communities of Ahoada East and West Local Government areas of rivers state. *Nigerian Journal of Agriculture, Food and Environment*. 2015;11(1):44-50.
5. Pokhrel K P. Disaster management in Nepalese context: An ecological perspective. *Research in Ecology*. 2020;2(3):1-9.
6. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) (2020). Afet Yönetimi Kapsamında 2019 Yılına Bakış Ve Doğa Kaynaklı Olay İstatistikleri. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Kurumsal-Raporlar/Afet_Istatistikleri_2020_web.pdf
7. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı 2020 Doğa Kaynaklı Olay İstatistikleri, <https://www.afad.gov.tr/afet-istatistikleri>
8. Beaton R, Stergachis A, Thompson J, Osaki C, Johnson C, Charvat SJ, Marsden-Haug N. Pandemic policy and planning considerations for universities: findings from a tabletop exercise. *Biosecure Bioterror*. 2007;5(4):327-34.
9. Coveleski J. A Study of Students' Perceptions of Natural Disaster Plans and Emergency Preparedness at a Higher Education Institution [Doktora tezi]. Florida: Florida State University; 2014.
10. Kapucu N, Khosa S. Disaster Resiliency and Culture of Preparedness for University and College Campuses. *Administration & Society*. 2013;45(1):3-37.
11. Dikmenli Y, Yakar H, Konca AS. Development of Disaster Awareness Scale: A Validity and Reliability Study. *Review of International Geographical Education*. 2018;8(2):206 - 220.
12. Kundak S, Türkoğlu H, İlki A. Risk Perception in Istanbul: An Earthquake-Prone City. 2014;11(1):118-137
13. Şahin Ş, Üçgül İ. Türkiye'de Afet Yönetimi ve İş Sağlığı Güvenliği. *Afet ve Risk Dergisi*. 2019;2(1):43-63.
14. Ejeta LT, Ardalan A, Paton D. Application of Behavioral Theories to Disaster and Emergency Health Preparedness: A Systematic Review. *PLoS Curr*. 2015;7.
15. Varol N, Kırıkkaya EB. Afetler karşısında toplum dirençliliği. *Dirençlilik Dergisi*. 2017;1(1):1-9.
16. Ayvazoğlu G, Çekiç M, Yücel H. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Öğrencilerinin Afet Risk Algısı ve Afete Hazırlık Durumlarının Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*. 2020;4(7):85-97.

17. Ertuğrul B, Ünal S. Bir Vakıf Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Afete Hazırlıklı Olma İnanç Durumlarının Belirlenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*. 2020;3(1):31-45.

18. Mızrak S, Aslan R. Disaster Risk Perception of University Students. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*. 2020;11(4):411-433.